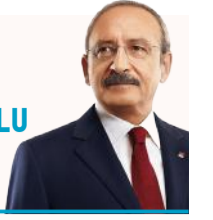

Belediye

KEMAL KILIÇDAROĞLU
CUMHURİYET HALK PARTİSİ Genel Başkanı

CHP'Lİ BELEDİYELER TARİH YAZIYOR

24 Mart 2020 günü yaptığım açıklamada "Bu salgını aklın ve bilimin yol göstericiliğinde, güçlü bir toplumsal dayanışma ile aşabiliriz." demiştim.

Bilim Kurulu'ndan gelen her türlü tavsiye ve uyarıyı dikkate alan, adımlarını da buna göre atan belediyelerimiz, toplumun tüm kesimlerini kucaklayarak, "Sosyal Devlet" anlayışını, kendi kentlerine, ilçelerine, beldelerine hâkim kılmıştır.

Kovid-19 salgın hastalığının ülkemize ulaşmasının hemen ardından, belediyelerimiz ile birlikte yol haritasını belirledik. [Sayfa.2](#)

SALGINLA MÜCADELEDE CHP'İ BELEDİYELER

Salgınla mücadele günlerinde seçmenin moralini yükseltecek girişimler değer görüyor.

Hükümetin özellikle destek paketlerinde hayal kırıklıkları yaratması, belediyelerin desteklerini ve yarattıkları dayanışma ruhunu öne çıkardı.

CHP'li belediyeler, Covid-19 ile mücadele kapsamında hızlı ve sorun çözücü adımlar attı. Toplum bu adımları takdirle karşıladı, Belediyelere olan güven yükseldi, yaşanan zor günlerde vatandaşlar belediyeleri yanında hissetti. Özellikle siyasi polemiklere girmeden, olası sorunları öngörerek proaktif, somut, pratik ve kamu vicdanını rahatlatan adımlar atılması hem takdir topladı hem de dayanışma ruhunu ve teşebbüslerini besledi.

Belediye başkanlarının önerilerinin, adımlarının hükümet tarafından takip edilmesi (kampanya, maske dağıtımı, toplu taşımada mesafe, Atatürk havaalanının pandemi hastanesine dönüştürülmesi, vb.) kamuoyunda başkanların itibarını artıran diğer bir etken oldu. [Sayfa.3](#)

SALGIN SONRASI ACİL GÜNDEM: GIDAYA ERİŞİM

Ekonomideki bir daralma ve iş kaybı doğrudan en alt sosyoekonomik grubu kısıp alıyor ve sosyal yapıda tamir edilemez gedikler oluşturuyor.

Dolayısıyla özellikle yaşlıları, engellileri, dul ve yetimleri, işsizleri ve vasıfsız bedensel geçici işlerde çalışanları önceleyen uygulamaların hayata geçirilmesi çok önem arz ediyor. [Sayfa.11](#)

NEDEN BELEDİYE GAZETESİ?

31 Mart seçimlerinin üzerinden bir yıl geçmişti ki tüm dünyanın ve Türkiye'nin gündemi Koronavirüs salgını ile değişti. Bir sağlık krizi olarak başlayan kriz giderek ekonomiyi ve sosyal hayatı da kapsayarak etki alanını genişletti. İçinde yaşadığımız bu olağanüstü dönem belediyelerimizin bir yandan sorumluluğunu ve yükünü artırıyor, diğer yandan uğradığı engellemeler, baskılar ve gelir kayıplarıyla işlerini zorlaştırıyor. Salgın, yarattığı olumsuzluklara rağmen dayanışma duygularını güçlendiriyor ve sosyal belediyeciliğe ve sosyal devlete olan ihtiyacı da acil hale getiriyor. En önemli dayanışma alanlarından birini ise belediyelerimiz arasındaki dayanışma oluşturuyor.

Genel Merkez Yerel Yönetimler Birimi olarak Belediye Gazetesi ile amacımız belediyelerimizin bu dönemde ortaya koyduğu çabayı, yaratıcı uygulamaları, çözüm politikalarını birbirine görünür kılmak, Türkiye'den ve dünyadan ilham verici örneklerle yer vermek ve yeni dönemde belediyelerimizin kaynak geliştirme ve çeşitlendirme çabalarına yol gösterici destekler sunmak.

Belediye Gazetesinde belediye uygulamalarından haberler, yerel yönetimlerle ilgili konularda uzman görüşleri, izleme değerlendirme araştırmalarından sonuçlar, belediye performanslarının sosyal medyadaki yansımaları, Başkanlarımızla ve Genel Merkez yöneticileri ile röportajlar yer alacak.

Üzerine en çok eğileceğimiz konulardan birini ulusal ve uluslararası kaynaklara erişim konusu oluşturacak. Belediyeleri ilgilendiren kredi, hibe, kitle fonlaması, bağış mekanizmaları gibi konulara yer vereceğiz. Açılan hibe ve kredi çağrılarını burada duyuracağız, başvuru rehberlerine yer vereceğiz. Proje tasarlama, yazma, yönetme konularında uzman görüşleri yayınlacağız. Belediyelerimizin kaynaklara erişim ve proje uygulamalarından iyi örnekleri paylaşacağız.

Belediye Gazetesi belediyelerimiz arasında olduğu kadar, Genel Merkez ile belediyeler arasında da bir görüş alışverişi, dayanışma ve destek zemini olarak işlev görecektir. Bu girişimi sahiplenmenizi, görüş, içerik ve önerilerle güçlendirmenizi bekliyoruz.

SALGIN İŞSİZLİĞİ VE YOKSULLUĞU ARTIRIYOR

Salgın herkesin kabul ettiği ama zaman zaman ihmal ettiği iki hakikatin altını çizdi. Her şeyin başı sağlık ve bunun ekonomik bir bedeli var. Salgınla mücadelenin de dünyaya ekonomik bedeli ağır oldu. Henüz etkisi yoğun olarak hissedilmese de salgından sonra tüm dünya ülkelerini ağır ekonomik sorunlar bekliyor. Farklı senaryolar olmakla birlikte karar alıcıların eğilimine bakılırsa kısa bir zaman sonra normal hayatımıza döneceğiz. Fakat döndüğümüz yer aynı olmayacak. Kamuoyundaki ortak kanaat hem dünyayı hem Türkiye'yi büyük bir ekonomik krizin ve durgunluğun beklediği. [Sayfa.9](#)

GİRİŞİM ATÖLYESİ; SOSYAL SORUNLARA YENİLİKÇİ VE TEKNOLOJİYE DAYANAN ÇÖZÜMLER

Dünyada salgının etkileriyle mücadelede sosyal girişimlerin belediyelere önemli katkılar sağladıkları görülüyor. Bu dönemde ortaya çıkan ya da derinleşen sorunlara yenilikçi, teknolojiye dayanan yaratıcı yöntemler bulma, maliyetlerini düşürme, sürdürülebilir uygulamalar geliştirme ve ihtiyaçlara cevap oluşturma amacıyla 18 ve 22 Nisan 2020 tarihlerinde sosyal girişimcilerle belediyeleri bir araya getiren 2 günlük Fikir Geliştirme Atölyesi gerçekleştirildi. [Sayfa.2](#)

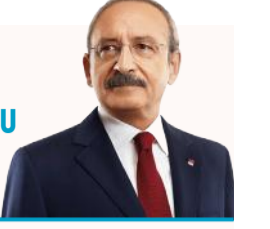
ULUSLARARASI KÜLTÜREL ÇEŞİTLİLİK FONU (IFCD) AÇILDI

Türkiye'nin de taraf olduğu UNESCO 2005 Kültürel İfadelerin Çeşitliliğinin Korunması ve Geliştirilmesi Sözleşmesi kapsamında oluşturulan IFCD Fonu, taraf ülkelerdeki sürdürülebilir kültür politikalarını geliştirmeyi amaçlıyor.

IFCD Fonu, Görsel/İşitsel Sinema, Tasarım, Medya Sanatları, Müzik, Gösteri Sanatları, Yayıncılık ve Görsel Sanatlar alanlarındaki projelere destek veriyor. [Sayfa.10](#)

CHP'Lİ BELEDİYELER TARİH YAZIYOR

KEMAL KILIÇDAROĞLU
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Genel Başkanı

24 Mart 2020 günü yaptığım açıklamada "Bu salgını aklın ve bilimin yol göstericiliğinde, güçlü bir toplumsal dayanışma ile aşabiliriz." demiştim.

Bilim Kurulu'ndan gelen her türlü tavsiye ve uyarıyı dikkate alan, adımlarını da buna göre atan belediyelerimiz, toplumun tüm kesimlerini kucaklayarak, "Sosyal Devlet" anlayışını, kendi kentlerine, ilçelerine, beldelerine hâkim kılmıştır.

Kovid-19 salgın hastalığının ülkemize ulaşmasının hemen ardından, belediyelerimiz ile birlikte yol haritasını belirledik. Genel Merkezimizde hazırladığımız listeye de 65 yaş ve üstü vatandaşlarımızın adres bilgileri belediyelerimiz ile paylaşıldı. Böylece hizmetler hızlandırıldı. Bu aynı zamanda Kovid-19 sürecinde, sosyal devletin gereği olan yardımlar adına atılan ilk adımdır.

Takip eden süreçte, hazırlanan yol haritası kapsamında başış kampanyaları başlatılmış, ancak bu kampanya Saray Hükümeti tarafından engellenmiştir. Seçim döneminde "Belediyeleri CHP kazanırsa yardımlar kesilir" diyen Saray yöneticileri, yardımların kesilmediğini, aksine artarak ve hakkaniyetli şekilde dağıtıldığını görünce, engelleme yoluna gitmiştir. Bu yapılanlar belediyelerimize engel değil, ihtiyaç sahibi vatandaşlarımıza zulümdür.

Tüm bu olumsuzluklara rağmen, belediyelerimiz tarih yazarcasına ihtiyaç sahibi herkese ulaştı. Hiçbir ayırım gözetmeden yardımlar hızla sürdürüldü.

Belediyelerimiz kendi çalışanlarıyla, gönüllülerle, Sivil Toplum temsilcileri ile bir araya geldi, hiç kimsenin yoksulluğunu ifşa etmeden, kapı kapı dolaşarak "hiçbir çocuk yatağa aç girmeyecek" ilkemizi yerine getirdi. Tekrar altını çiziyorum, yapılan bu yardımlar, sosyal devletin gereğidir. İktidara geldiğimizde yapacağımız ilk işlerden biri, Aile Yardımları Sigortası'nı yasalaştırmak olacaktır.

Böylece her ihtiyaç sahibi, yoksulluğu ifşa edilmeden, güvenle devletini yanında hissedecek. Belediyelerimizin yaptığı da tam olarak budur. Hiçbir engelleme, bizi bu ilkemizden vazgeçiremez.

Bu dayanışma ve birlikteliği, Kovid-19 salgını sonrasında da en ufak bir sapmaya izin vermeden sürdüreceğiz.

Cumhuriyetimizin demokrasi ile taçlandırıldığı gerçek bir sosyal devleti, hep birlikte inşa edeceğiz.

GİRİŞİM ATÖLYESİ; SOSYAL SORUNLARA YENİLİKÇİ VE TEKNOLOJİYE DAYANAN ÇÖZÜMLER

Dünyada salgının etkileriyle mücadelede sosyal girişimlerin belediyelere önemli katkılar sağladıkları görülüyor. Ülkemizde de son yıllarda sosyal girişimlerle belediyeler arasında işbirliklerinin olduğunu görüyoruz.

Bu dönemde ortaya çıkan ya da derinleşen sorunlara yenilikçi, teknolojiye dayanan yaratıcı yöntemler bulma, maliyetlerini düşürme, sürdürülebilir uygulamalar geliştirme ve ihtiyaçlara cevap oluşturma amacıyla 18 ve 22 Nisan 2020 tarihlerinde sosyal girişimcilerle belediyeleri bir araya getiren 2 günlük Fikir Geliştirme Atölyesi gerçekleştirildi.

• Atölye çalışmaları öncesinde belediyelere gönderilen anket ile, öncelikli sorun alanları belirlendi. Katılımcı belediyelere gönderilen formda, bölgelerinde ortaya çıkan ve acil müdahale gerektiren ihtiyaçlarını yazılı olarak paylaşmalarını istendi.

• Belediyelerden gelen yanıtların şu başlıklar etrafında toplandığı görüldü:

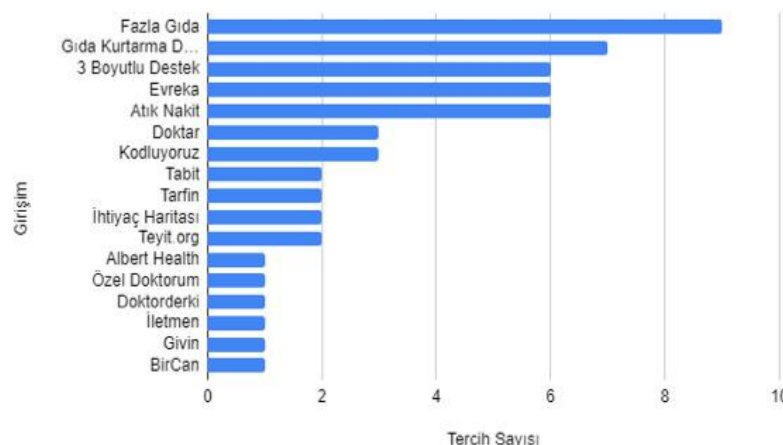
SALGIN DÖNEMİNDE ACİL KONULAR:

- » Maske üretimi veya temini ve dağıtımı
- » Dezenfeksiyon, hijyen ve bunların getirdiği maliyetler
- » Sağlık çalışanlarına koruma ve konaklama sağlanması
- » Sokak hayvanlarının beslenmesi ve bakımı
- » 65 yaş üzeri evde bakım ve engelli bireylerin bakımı hizmetlerinde aksama
- » Online hizmetlerin yaygınlaşması

İZOLASYONUN YOL AÇTIĞI EKONOMİK VE SOSYAL KONULAR:

- » Eğitim devamlılığı, online eğitim, danışmanlık, kurslar ve kültürel hizmetler
- » Psikolojik desteklerin vatandaşlara ulaştırılamaması
- » Kadına yönelik ev içi şiddette artış
- » Kadın üretici pazarlarının kapanması
- » Geri dönüşüm hizmetleri ve atıkların toplanmasında yaşanan sorunlar
- » Spor tesislerinin kapanması

Girişim-Tercih Sayısı

SALGIN SONRASI

ÖNEMİ ARTABİLECEK KONULAR:

- » İşsizlik ve istihdam taleplerinde artış
- » Belediye gelirlerinde düşüş ve vergi tahsilatında aksama
- » Bakım hizmetlerine yönelik talebin artması
- » Fiziksel mesafelenmenin sürdürülmesi
- Böylece ilk atölyede problemlerin çözümü ya da sonuçlarının nasıl hafifletilebileceğinin yolları araştırıldı. Bu ihtiyaçlara cevap oluşturacak startup kuruluşları ile eşleşmelerin yapılması sağlandı.
- Atölyelerin ikinci oturumunda ise, Belediyelerin ihtiyaçlarına cevap olabilecek girişimci sunumları dinlendi ve çalışma gruplarında birlikte proje üretme fikirleri tartışıldı.
- Atölye çalışmaları, 50'şer kişilik kontenjanla ve kayıt sırasına göre gerçekleştirildi.
- 18 Nisan'da yapılan Atölyeye belediyelerden 26 kişi, 22 Nisan'da yapılan Atölye çalışmasına ise 46 kişi katılım sağladı.
- 18 Nisan Toplantısında belirtilen ihtiyaçlara istinaden, 22 Nisan'da yapılan oturuma 8 sosyal girişimci kuruluşun katılımı sağlandı.
- Belediyelerin belirttiği ihtiyaçlara istinaden olası iş birlikleri tablosu oluşturuldu.
- 22 Nisan Atölyesi'ne aşağıdaki sosyal girişimci kuruluşlar davet edildi. Kuruluşların kendini tanıtan sunumlarının ardından çalışma atölyeleri gerçekleştirildi. Burada belediyeler ve girişimci temsilcileri birbirleriyle ihtiyaçlar ve çözümler üzerine konuşma fırsatı buldular.

3 BOYUTLU DESTEK Salgın sonrasında hayata geçen ve özellikle sağlık çalışanlarının kendilerini korumaları için hayati önem taşıyan maske, siperlik gibi ürünleri 3 boyutlu yazıcı ağı vasıtasıyla üreten 3 Boyutlu Destek ve Türkiye'nin dört bir yanında ihtiyaç sahiplerini destekçilerle bir araya getiriyor.

ATIK NAKİT Atık Nakit geliştirdikleri sistem ile ekonomiye geri kazandırılacak atıkların toplanmasına yönelik çözümler sunuyor.

EVREKA Atık toplama, dezenfeksiyon ve sokak temizliği, endüstriyel ve tehlikeli atık yönetimi alanlarında geliştirdikleri teknoloji altyapısı ile yerel yönetimlere maliyetlerini de düşürücü çözümler sunuyor.

DOKTAR Girişim tarım alanında çalışanlara akıllı tarım ürün ve hizmetleri kapsamında tarlaların uydula kontrolü, toprak analizleri, böcek kontrolleri, canlı çiftçi yardımı gibi pek çok desteği veriyor

FAZLA GIDA & GIDA KURTARMA DERNEĞİ Türkiye'nin her tarafında 100'ün üzerinde gıda bankası ile çalışan Fazla Gıda ve Gıda Kurtarma Derneği (GKTD) gıda israfının önlenmesine yönelik çözümler sunarken, gıdaya ihtiyacı olan kesimlere de ulaşmasını sağlıyor

İHTİYAÇ HARİTASI Girişim, Türkiye'nin dört bir yanında ihtiyaç sahiplerini destekçilerle bir araya getiren çözümler sunuyor.

TEAM ve Impact Hub işbirliği ile gerçekleşen atölyeler sonrasında oturumlarda işbirliği taleplerini dile getiren belediyeler ile çözüm projeleri üzerinde çalışılmaya başlandı.

SALGINLA MÜCADELEDE CHP'İ BELEDİYELER

Salgınla mücadele günlerinde seçmenin moralini yükseltecek girişimler değer görüyor. Hükümetin özellikle destek paketlerinde hayal kırıklıkları yaratması, belediyelerin desteklerini ve yarattıkları dayanışma ruhunu öne çıkardı.

CHP'li belediyeler, Covid-19 ile mücadele kapsamında hızlı ve sorun çözücü adımlar attı. Toplum bu adımları takdirle karşıladı, Belediyelere olan güven yükseldi, yaşanan zor günlerde vatandaşlar belediyeleri yanında hissetti. Özellikle siyasi polemiklere girmeden, olası sorunları öngörerek proaktif, somut, pratik ve kamu vicdanını rahatlatan adımlar atılması hem takdir topladı hem de dayanışma ruhunu ve teşebbüslerini besledi.

Belediye başkanlarının önerilerinin, adımlarının hükümet tarafından takip edilmesi (kampanya, maske dağıtımı, toplu taşımada mesafe, Atatürk havaalanının pandemi hastanesine dönüştürülmesi, vb.) kamuoyunda başkanların itibarını artıran diğer bir etken oldu.

Kamuoyu şu günlerde moral desteklere, somut-pratik adımlara, ihtiyaç ve beklentilere hızlı yanıtlara, dayanışma çabalarına çok değer veriyor. İlk vakaların görüldüğü haftalarda bazı belediyeler etkinliklerin iptal edilmemiş olması eleştiri almıştı. Fakat ilerleyen haftalarda hızlı, somut ve etkili adımlarla, CHP büyükşehir belediyeleri kriz anındaki sorunlara çare olma çabalarıyla şu ana kadar başarılı olmuş görünüyor.

CHP büyükşehir belediye başkanlarının bağış kampanyası hesaplarının bloke olmasından sonra yardımların yine de devam edeceğini açıklamaları, 10 Nisan'daki ilk sokağa çıkma yasağı açıklamasından sonra belediye kapasitesinin tüm şehir için yeterli olduğunu söylemeleri yurttaşlarda güven telkin edici adımlar oldu.

Sokağa çıkma yasağının yaşandığı günlerde CHP'li belediyelerin ekmek dağıtımı yapmaları, ulaşımda aktif olacak hat ve güzergahlar hakkında bilgi vermeleri, ihtiyaç halinde çağrı merkezi/destek hatlarının aranabileceği duyuruları ve yasağın boyunca çağrı merkezlerinin aktif şekilde sahada bulunmaları etkili oldu.

Başkanlar, iktidarın olumsuzlukları olduğunda, onunla uğraşmak, polemik içinde yer almak yerine, soruna nasıl bir çözüm getirebileceğini ortaya koyan bir performans ortaya koyduklarında daha etkili oluyor.

Kamu kurumlarını ve uygulamalarını eleştirirken de, onları vatandaşa şikayet eden tutumlar yerine, sorumluluklarını hatırlatan ve onlarla yapılabileceklerle ilişkin öneriler paylaşan girişimler takdir görüyor. Birçok konuda belediyelerin diğer kamu kurumlarından önde gitmesi, seçimde CHP'nin yönetme becerisi algısını güçlendiriyor.

Öne çıkan belediyeler diğer illerdeki seçmenlerce de takdir alıyor ve kendi belediyesinden beklentiyi de etkiliyor. Başarılı girişimlerin yaygınlaştırılması etkili oluyor, çita iyi örneklerle kuruluyor.

CHP belediyelerinin birçok uygulama ve hizmeti arasında öne çıkan çalışmalar seçmenin daha çok ekonomik anlamda kaygılarını azaltan çalışmalar oldu. Bu uygulamaların ardından ise sağlık çalışanları hakkında yapılan çalışmalar ve salgınla mücadelede alınan tedbirler dikkat çekti.

SEYİT TORUN

CHP Yerel Yönetimler'den Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve Ordu Milletvekili

BELEDİYELERİMİZ BİZİ İKTİDARA TAŞIYOR

Koronavirüs salgını tüm dünyanın olduğu gibi ülkemizin de gündemini tümüyle değiştirmiş durumda. Hepimizin hayatı gibi, işini yapma biçimi de değişti. Bu durum siyaseti de derinden etkiliyor. Belediyelerimiz bu dönemde olağanüstü bir performans gösteriyorlar.

Krizle teslim olmayan, salgının yol açtığı zorluklara rağmen hem çalışanlarını koruyan hem de hizmetlerini aksatmayan son derece fedakâr bir tutum gösteriyorlar. Üstelik bunu kriz zamanında toplumsal dayanışmayı değil kendi siyasi ikbalini öne çıkararak, rekabetçi, engelleyici ve baskıcı bir hükümete rağmen yapıyorlar.

Belediyelerimiz krizin ilk günlerinden beri 3 konuya odaklandı. Birincisi hizmetlerin aksamadan sürmesi idi. İkincisi krizin yol açtığı hasarı ve tahribatı en aza indirecek yaratıcı yollar geliştirmek ve kampanyalar yapmak. Üçüncüsü ise salgından sonra ortaya çıkması beklenen derinleşmiş ekonomik kriz, işsizlik ve yoksullukla mücadele için hazırlıklar yapmak. Belediyelerimiz krizin akut döneminde salgının yayılmasını engellemek üzere bir yandan üzerine düşeni yaparken, diğer yandan Başkanlarımız aracılığı ile hükümete sürekli yapıcı ve onarıcı öneriler götürdüler. Bunun yanında farkında olduğumuz bir başka gerçek ise salgının sadece sağlığımızı vurmadığı idi. Salgın ekonomiyi de derinden yaralıyor ve zaten ekonomik krizde olan ülkemizi daha da derin bir krize çekiyordu. Bunun salgın sonrası gıdaya, hijyene, bakım hizmetlerine, kent hizmetlerine erişimini milyonlarca insan için ne kadar zorlaştıracağına farkındayız. Bu yüzden belediyelerimiz bir yandan kentlerini virüsten temizlerken, maske dağıtımı için maskematik gibi yaratıcı ve kolaylaştırıcı yollar geliştirirken, salgın sonrası için gıda üretiminin kesintiye uğramaması için de tedbirler almaya başladılar.

Krizden sonra hayat eskisi gibi olmayacak. Bu siyaseti de kapsayan bir gerçek. Siyaset de eskisi gibi olmayacak. Seçmenlerimiz 31 Mart'ta değişim isteğini ortaya koymuşlar ve belediyeleri bizlere teslim etmişlerdi. Salgın dönemindeki performanslarıyla belediyelerimiz de seçmenlerin tercihlerinin ne kadar doğru olduğunu kanıtladılar ve seçmenlerin yüzünü kara çıkarmadılar. Seçmenlerin değişim talebini güçlendirdiler. Seçmenlere partimizin siyasi iktidarı almaya hazır olduğunu kanıtladılar. Bunu bir yanda hükümetin kaynakları ve yetkileri tırpanlayan engellerine ve siyaseti artık sosyal medyada bir trol ahlaksızlığına çevirmiş tek adam iktidarına karşı başardılar, başarıyorlar.

31 Mart'ta bir iddiayı ortaya koymuş ve Türkiye'yi yönetebileceğimizi söylemiştik. Şimdi iddiamızı kanıtıyoruz ve Türkiye'nin krizler karşısında daha dirençli bir toplum haline gelmesi için daha becerikli, daha kapsayıcı, daha adil bir yönetime ihtiyacı olduğunu söylüyoruz. Belediyelerimiz ortaya koydukları performans, hizmetleri hiçbir mağduru dışarıda bırakmayan bir kapsayıcılıkla yaygınlaştırmaları ve salgın sonrasına yaptıkları hazırlıklarla kanıtlanırlar.

Seçmenler 31 Mart'ta bizi belediyelere taşımıştı, şimdi belediyelerimiz bizi iktidara taşıyor.

BİRLİKTE BAŞARACAĞIZ

Bu zor günlerde birbirimize yardımlaşacağız. Kimseyi geride bırakmayacağız.

#BirlikteBaşaracağız

Salgın döneminde belediyelere yönelik takdirde şeffaflığın ve bilgi paylaşımının da etkisi büyük. Bizzat belediye başkanlarının sosyal medyada açıklama ve uyarılarda bulunarak bilgilendirme yapmaları, belediyeler bünyesinde Kriz Yönetim Masaları oluşturulması etkiyi artırdı.

Örneğin İstanbul Büyükşehir Belediyesi, faaliyetlerini ve bilgilendirmelerini bir araya toplayan bir web sitesini de (**koronavirüs.ibb.istanbul**) hayata geçirdi. Belediyelerin bu dönemde göze çarpan ilk hizmetleri sağlık alanında oldu. CHP'li belediyeler sağlık çalışanlarına barınma imkânı tanıdı; bu kimi zaman oteller aracılığıyla kimi zamanda yurtların tahsis edilmesiyle gerçekleşti. İstanbul Büyükşehir Belediyesi barınma konusunda otellerle birlikte hareket etti, Ankara Büyükşehir Belediyesi öğrenci yurdunu sağlık çalışanlarına tahsis etti.

İzmir Büyükşehir Belediyesi ise otellerin yanı sıra yurtları da sağlık çalışanlarına tahsis etti. Adana Büyükşehir Belediyesi Hemşire Lojmanını, Mersin Büyükşehir Belediyesi 156 yataklı tesisini, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi ise Konukevini sağlık çalışanlarına açtı.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin sağlık çalışanlarına ikramları dikkat çekti. Sokağa çıkma yasakları söz konusu olduğunda belediyeler, sağlık çalışanlarının ulaşımlarıyla yakından ilgilendiler; hastanelere erişimin mümkün olacağı şekilde toplu taşımada aktif olacak hat ve güzergahların bilgisi verildiği gibi hastanelerden gelen talepler doğrultusunda otobüsler tahsis edildi.

Adana'da TÜYAP Fuar alanında tasarlanan sahra hastanesi beraberinde tartışmaları getirmekle birlikte CHP belediyelerinin salgınla mücadeledeki proaktif çabalarının göstergelerinden biri oldu.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi de Maltepe Etkinlik Alanı, Yenikapı Etkinlik Alanı ve Gürpınar Su Ürünleri Hali olarak üç noktayı Bakanlığın uygun görmesi ve talep etmesi durumunda sahra hastaneleri kurulması için hazır hale getirdi.

Maskeye erişim vatandaşın yakındığı konuların başında gelirken CHP büyükşehir belediyeleri maske üretiminde bulundu ve belediyelerin tümünde ücretsiz maske dağıtımı gerçekleşti.

Muğla Büyükşehir Belediyesi 441 eczaneye vatandaşa verilmek üzere 22 bin maske dağıttı.

Belediyeler bu dönemde üreticiden tüketiciye gıdaya erişimi sağlama ya da ucuzlatma hedefindeki girişimleri de artırdı.

Aydın'da başlayan Halk-et projesi İzmir'de ve Antalya'da da hayata geçti.

İstanbul, İzmir, Eskişehir, Mersin'de Halk-Süt, İzmir'de Süt kuzusu isimli projeler gerçekleşiyor.

Üreticiden tüketiciye ürünleri aracısız şekilde ulaştırmayı hedefleyen Başkent Market'in ilk şubesi 30 Nisan'da Etimesgut'ta açıldı.

Başkent Market'te kadın kooperatiflerinin ve birliklerin ürünleri satışa sunuluyor.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Maskematik uygulamasıyla metro istasyonlarında İzmirim kartla vatandaşlar ücretsiz maskeye ulaşabildi.

Avrupa Şehirler Birliği (EUROCITIES), Avrupa'daki örnek uygulamaları paylaştığı sitesinde Maskematik uygulamasına yer verdi. 19 noktada bulunan Maske Matiklerden sadece 4 Mayıs Pazartesi günü 117 bin 330 maske dağıtıldı.

Esnafı ve çeşitli meslek gruplarını (kuaför, berber, terzi, toplu taşıma, nakliye, pazar) destekleme amaçlı girişimler, özgün örnekler oldu.

Esnaftan, üreticiden ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak üzere mal alımları gerçekleştirildi. Mersin'den İstanbul B.B. 100 ton, Ankara B.B. 50 ton limon satın alıp ihtiyaç sahiplerine dağıttı.

Adana Büyükşehir Belediyesi, özel halk otobüslerine günlük 15 lt, minibüslere günlük 10 lt ve taksilere aylık 40 lt olmak üzere 2 aylık yakıt desteğine başlayacaklarını duyurdu.

Ankara Büyükşehir Belediyesi pazar esnafından ürün alımı yaptı. Belediyenin gıda yardımları dağıtımı için nakliye esnafıyla hareket etmesi, terzi esnafına maske yaptırması gibi süreçte esnafla işbirlikleri yapması akılda kalan uygulamalar arasında yer aldı.

Bağış kampanyaları ile başlayan yurttaşlar arasında dayanışmayı geliştirme yönündeki girişimler farklı projelerle devam etti: İzmir Büyükşehir Belediyesi "Halkın Bakkalı" projesini hayata geçirdi. <https://www.halkinbakkali.com/>. Yurttaşlar buradan gıda paketi satın alarak ihtiyaç sahiplerine ve üreticilere destek olarak dayanışmaya katkı sunabiliyor. Benzer girişimler artıyor: Adana B.Ş., bağış yapmak isteyenlerle ihtiyaç sahipleri arasında köprü olmayı amaçlayan "Sefkatkoprusu.com"u, Antalya Muratpaşa Belediyesi "ihtiyaç sahibi komşumuz ile yardımsever komşumuzu buluşturuyoruz" diyerek "komsuemeclisi.com"u başlattı. Edirne Belediyesi de verenin alanı görmediği, tanımadığı bir dayanışma platformu kuruyor, bunun için "Edirne imece" isimli bir uygulama geliştiriliyor.

İstanbul B.B., su ve doğalgaz faturalarını ödemekte zorlanan hanelerle, bağışçı yurttaşları buluşturduğu "Askıda Fatura" uygulaması gerçekleştirdi. Askıda fatura bırakan ile askıdan fatura alanın birbirini görmediği güvenilir ve pratik bulunan uygulamaya ilgi büyük oldu. İlk 5 günün sonunda, sistemde ödenen fatura sayısı 100 bini, toplam ödeme de 13 Milyon TL'yi geçti.

İstanbul'un ardından İzmir Büyükşehir Belediyesi su borcunu ödemekte zorluk çekenler için "Askıda Fatura" bağış kampanyası başlatacaklarını duyurdu.

Beşiktaş Belediyesi, vatandaşların internet üzerinden yaptığı market alışverişlerinde ihtiyaç sahipleri için de alışveriş yapabildikleri Online Dayanışma Askısı Projesi'ni hayata geçirdi. Alışveriş sitelerinden ve sanal marketlerden alışveriş yapan vatandaşlar, proje ile bir sepet de ihtiyaç sahiplerine ulaştırması için belediyeye gönderebiliyor.

Mezitli Belediyesi gönüllüleri, korona virüs salgını günlerinde belediye serasında sebze üretimine devam etti. Belediye, sebzeleri aşevine bağışlayarak ihtiyaç sahiplerine yemek olarak ulaşmasını sağladı.

İstanbul B.B., İstanbul Kitapçısı (istanbulkitapcisi.com) ile İstanbulluların salgın döneminde kitaba ucuz ve kolay erişimini sağladı. %70'e varan indirimlerle 5 bin yayınevi ve 200 binin üzerinde kitabın olduğu İstanbul Kitapçısı'nı, bir günde 250 bin kişi ziyaret etti ve 30 bin kitabın satışı gerçekleşti. Hizmet İstanbul ile de sınırlı kalmadı ve siteden bir haftada 81 ilden 100 binin üzerinde kitap satın alındı. Mayıs ayının ilk hafta sonunda ise 195 bin kitabın satışı gerçekleşti.

Örneklerini sıraladığımız salgınla mücadelede CHP'li belediyelerin attığı adımları şu başlıklarda toparlayabiliriz:

EKONOMİK TEDBİRLER:

Özellikle ekonomik kayıplar yaşaması muhtemel kesimler veya dar gelirli olanların bu mücadelede daha dezavantajlı durumda kalmasını önlemek için atılan adımlar dikkat çekti. Bu kapsamda;

- İhtiyaç sahibi kişiler için bağış kampanyaları başlatıldı. Gıda ve hijyen yardım paketleri dağıtıldı, nakdi yardımlar yapıldı. Toplumda dayanışmaya imkan sağlayacak çağrılar gerçekleştirildi: veresiye defterleri kapatıldı, gönüllü oluşumlarla dağıtımlar gerçekleştirildi. Yardım yapmak isteyenlerle, ihtiyaç sahiplerini buluşturan çeşitli uygulamalar başlatıldı.
- Aşevlerinde ihtiyaç duyan kişiler için sıcak yemek yardımları yapıldı, evlere servisler gerçekleştirildi.
- Ramazan ayında sıcak yemek yardımları arttı, iftar paketleri için kampanyalar düzenlendi.
- Sokağa çıkma yasağında ücretsiz veya düşük ücretlerle ekmek dağıtıldı.
- Çağrı merkezleriyle ihtiyaç duyulan anlarda destek sunuldu. Psikolojik destek hatları açıldı.

- İhtiyaç duyan kişilere konuşma ve internet paketleri sağlandı.
- Çeşitli meslek gruplarından (kuaför, berber, terzi, pazar, nakliye, toplu taşıma) vatandaşlara aynı ve nakdi yardımlar yapıldı.
- Terzi esnafına ücreti karşılığında maske üretimi yaptırıldı.
- İhtiyaç sahiplerine yapılacak gıda yardımları için nakliye esnafıyla işbirliği yapıldı.
- Pazarcı esnafının elinde kalan ürünleri ücreti karşılığında satın alındı.
- Belediyelerin mülklerinde kiracı olanların alacakları ertelendi.
- Su aboneliklerinde borçlardan dolayı kesinti yapılmadı. Aylık abonman kartlarının mevcut bakiyelerinin süreleri uzatıldı.
- Sahada görev yapan belediye çalışanlarına prim ödemeleri yapıldı.

BELEDİYE HİZMETLERİNDE TEDBİRLER:

Kamusal alanlardaki dezenfeksiyon çalışmaları CHP'li büyükşehir belediyelerinin başarılı bulunan adımları arasında yer aldı.

- Kent alanları ve toplu taşıma araçları dezenfekte edildi.
- Sebze ve meyve halleri dezenfekte edildi.
- Mobil hijyen filoları kuruldu.
- Toplu taşıma araçlarında sosyal mesafelenmeye imkân sağlayan "boş koltuk" uygulaması getirildi.
- Metro istasyonlarında termal kameralar hizmete başladı.

DEZAVANTAJLI GRUPLARA YÖNELİK ÇALIŞMALAR:

Covid-19 salgını karşısında, başta yaşlılar olmak üzere diğer dezavantajlı gruplara yönelik çalışmalar da dikkat çekti.

- 65+ vatandaşlar için destek hatları kuruldu; 65+ yaş grubunun ihtiyaçları ve alışverişleri giderildi, psiko-sosyal destekler sunuldu.
- Kronik rahatsızlığı olanlar ve engelli bireyler de destek hatlarından faydalandı.
- Salgınla mücadele önlemleri kapsamında sokak hayvanları ve hayvan barınakları ihmal edilmedi.
- Ev temizliğine giden kadınlara aynı ve nakdi yardımlar yapıldı.
- Katı atık işçilerine aynı ve nakdi yardımlar yapıldı.
- İhtiyaç sahibi yetişkin ve çocuk çölyak hastalarına gıda yardımları yapıldı.

SAĞLIK ALANINDA DESTEKLER:

CHP'li büyükşehir belediyeleri, sağlık çalışanlarına yönelik çalışmalarıyla da gündemdeydi.

- Belediyeler hastane ve aile sağlık merkezlerindeki eksikliklerin giderilmesine katkıda bulunmak üzere kendi imkanlarını kullanarak maske ve dezenfektan üretimine geçti. Ücretsiz maske dağıtımları gerçekleştirildi.
- Sağlık çalışanları ve eczane çalışanlarının hayatlarını kolaylaştırmak için toplu taşıma ve otopark hizmetlerinin ücretsiz hale getirildi.
- Sağlık çalışanlarının ailelerinden uzakta karantinaya girebilmelerini sağlamak için turizm sektörü ile iş birliği yapılması beğenilen çalışmalar arasında yer aldı.
- Sokağa çıkma yasağı sonrasında İBB, sağlık çalışanları için 150 otobüs tahsis etti.
- Sağlık çalışanları için ikramlar hazırlandı.
- Tıbbi atıklar bertaraf edildi.
- Hastanelerde bulunan Bel Tur kafelerinde ücretsiz wi-fi hizmeti verildi.

BELEDİYELERE ENGELLEMELER

CHP'li belediyelerin salgınla mücadele günlerinde bağış toplamaları, ekmek dağıtımları, sahra hastanesi gibi girişimleri engellenmeye çalışıldı.

Bu engellemeler kendine gündemde geniş yer buldu, tepki topladı; kamuoyu vicdanını rahatsız etti.

Salgının ilk haftalarında CHP büyükşehir belediyelerinin bağış kampanyalarının hesaplarına bloke konuldu. Belediyeler, konulan blokelere rağmen yardımlarını yapacaklarını açıkladılar.

Odunpazarı ve Muratpaşa Belediyesi'nin aşevi yardım hesapları kapatıldı. Muratpaşa Belediye Başkanı Ümit Uysal yine de yardımların devam edeceğini açıkladı.

Adana Büyükşehir Belediyesi'nin yapımını bitirdiği sahra hastanesi Adana İl Sağlık Müdürlüğü tarafından mühürlendi.

Mühürlenmeye dair gerekçeler ise sihi şartların sağlık hizmeti vermeye uygun olmadığı, hastane için ön ruhsatın alınmadığı yönünde oldu.

10 Nisan'da duyurulan sokağa çıkma yasağı sonrasında İBB'nin bazı halk ekmek büfelerine ekmek dağıtılmasına, bazı büfelerinde ise ekmek satışına polisler engel oldu. Konu hakkında İBB, vali ile görüştü; dağıtım ve satış önündeki engel ortadan kaldırıldı. Yine sokağa çıkma yasağında Mersin, Adana ve Muğla Büyükşehir Belediyesi'nin ekmek dağıtımı yasaklandı.

Akabinde Mersin Büyükşehir Belediyesi ekmek için 50 kr., Adana Büyükşehir Belediyesi ise 5 kr. alacağını duyurdu. Yasağa takılmaksızın ekmek dağıtımı gerçekleştirildi.

Kadıköy Belediyesi'nin 23 Nisan için prova yapan bando ekibine İlçe Kaymakamı engel oldu. 23 Nisan kutlamaları iptal edildi. Konu hakkında Belediye Başkanı Şerdil Dara Odabaşı alınan izinlere rağmen etkinliklerin iptal edilmiş olduğunu kamuoyuyla paylaştı. İzmit Belediyesi'nin 23 Nisan için astığı Türk bayrakları Kocaeli Belediyesi tarafından toplatıldı.

SALGIN DIŞINDA GELİŞMELER

CHP belediyelerin ana gündemi bu dönemde salgınla mücadele oldu.

Buna karşın olağan hizmetlerin de sorunsuz devam ettirilmesi hedeflendi.

Trafikteki azalmanın sağladığı imkân ile yol yapım ve bakım çalışmaları gerçekleştirildi.

Birçok belediye, asfaltlama, peyzaj düzenleme çalışmalarına yoğunlaştı.

Hizmetlerde öne çıkan diğer bir konu da kırsal kalkınma oldu:

• İstanbul Büyükşehir Belediyesi toplamda 1500 dekar alanda tarımsal üretime tohum, fide, tarım ilacı, gübre ve damla sulama gibi çiftçiye maliyet yükü olan kalemlerde hibe yapılacağını açıkladı.

• Adana Büyükşehir Belediyesi küçük çiftçiye ürün ekmeye teşvik etmek için dekar başına nakdi destek vereceğini açıkladı.

• Mersin'de Kadın üreticilerin Plastik Örtülü Seralarda Çiçek Yetiştiriciliğini Destekleme Projesi kapsamında 500 bin çiçek ekimi gerçekleştirildi.

• Muğla'da Tarlanıza Geliyoruz projesi kapsamında çiftçilere tarımsal üretimde yaşadıkları sorunlara dair zirai bilgi desteği verildi.

• Aydın'da önceliğin kadınlarda olacağı şekilde ihtiyaç sahibi vatandaşlara 3 koyun, küçükbaş işletmeciliği yapanlara ise 1 koç hibe edildi; ata tohumundan üretilen meyve ve sebzenin hasadı yapıldı. "Yerel Tarım Ürünleri" projesiyle bu yıl ürettiği 3 milyondan fazla fideyi ücretsiz olarak üreticiye ve vatandaşlara dağıttı.

• Eskişehir Büyükşehir Belediyesi yerli tohum üretimine devam etti. Antalya ve Muğla illerine de toplamda 5 bin dut fidanı gönderdi. Muğla Büyükşehir Belediyesi 3500 dut fidanının Seydikemer'de dikimini gerçekleştirdi.

• Ankara Büyükşehir Belediyesi "Sözleşmeli Üreticilik" projesini başlattı, proje kapsamında 1015 çiftçiye 400 ton nohut tohumu dağıttı.

• İzmir Büyükşehir Belediyesi bu yıl 25 ton üründen tohumluğunu ayırdıktan sonra 12-13 bin karakılıç ekmeğin üretileceğini duyurdu. Hasat zamanı gelen çiftçiler için gönüllü çağrısında bulundu.

• Hatay Büyükşehir Belediyesi'nin 2 Milyon TL karşılığında alıp çiftçiye bedelsiz dağıttığı çilek fideleri meyve vermeye başladı.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Adalar'daki fayton yasağından sonra satın alınan atların son durumu hakkında bilgi vermesi takdir gören diğer konulardan biri oldu. Belediyelerin 23 Nisan kutlamaları, bando konserleri, Eskişehir ve İstanbul büyükşehir belediyelerinin çocuklara hediye dağıtması ilgi çekti.

CHP'li BELEDİYELERDEN 4 MİLYONA YAKIN AİLEYE AYNI VE NAKDİ YARDIM

Tüm dünyanın ortak mücadelesi Koronavirüs salgını nedeniyle alınan tedbirler kapsamında, pek çok ekonomik faaliyet durdu, çalışanlar zorunlu ücretsiz izine ayrıldı.

İşçilere verilen ücret desteğinin asgari ücretin yarısı tutarında kalması, yetersiz ekonomik tedbir paketleri ve kayıt dışı istihdamın yaygınlığı Koronavirüsün ekonomiye vereceği zararın özellikle düşük ücretli ve yoksul kesimlerde giderek artacağını, geçim koşullarının ise daha da zorlaşacağını ortaya koyuyor.

Dar gelirliler, gıda, temizlik ve hijyen ürünlerinde aynı ve nakdi yardımlara muhtaç kalıyor.

CHP'li belediyeler, hem krize uygun yenilikçi metotlarla mevcut hizmetlerini aksatmıyor, hem de birçok aileye aynı ve nakdi yardımlarda bulunarak bir dayanışma örneği gösteriyor.

CHP'li belediyeler, siyasi ve hukuki engellemelere ve baskılara rağmen, krizin bu akut döneminde vatandaşın imdadına koşuyor, can suyu oluyor. Yardımlar kapsamında CHP'li belediyeler 4 milyona yakın aileye aynı, 180 bine yakın aileye ise nakdi yardımlarda bulundu. Aynı ve nakdi yardımların yanında krizin akut döneminin en mühim ihtiyacı olan ve erişim zorluğu çekilen kişisel koruma ekipmanı ve dezenfektan dağıtımı gerçekleştirildi. 29 milyon litreye yakın temizlik ürünü, kişisel koruma ekipmanı ve dezenfektan dağıtıldı.

VATANDAŞA FATURA VE KİRA, SAĞLIK ÇALIŞANLARINA KONAKLAMA DESTEĞİ

Salgının en mühim tedbir alanlarının başında hijyen geliyor. Öte yandan birçok aile bu dönemde fatura borçları nedeniyle suya erişemiyor. CHP'li belediyeler, vatandaşların kriz döneminde susuz kalmamaları için 250 bine yakın hanenin borcu nedeniyle kesilen suyunu açtı. Kira ödemelerinde ise ertelemeye gidildi. Belediyeye ait kirası bulunan 19 bine yakın işyerinin kirası ertelendi. Belediyeler, krizin kahramanları sağlık çalışanlarını da unutmadı. Konaklama ihtiyacı duyan 7 binden fazla sağlık çalışanına konaklama imkanı sağlayan belediyeler, çalışanların bu akut dönemdeki ihtiyaçlarını yakından takip ediyor, gerekli tedbir ve önlemleri alarak yardım elini uzatıyor.

BELEDİYE HİZMETLERİNDE YENİ DÖNEME UYUM

CHP'li belediyeler, bakım desteğine muhtaç vatandaşın hizmetten mahrum kalmaması için yeni tedbirler aldı, sosyal mesafe ve hijyen kurallarına uyum içerisinde 122 bine yakın kişiye evde bakım hizmeti sağladı. Binalar ve araçlar için dezenfeksiyon çalışmaları da gerçekleştiren belediyeler, 1 buçuk milyona yakın bina ve araçta dezenfekte çalışması gerçekleştirdi.

SALGIN İŞSİZLİĞİ VE YOKSULLUĞU ARTIRIYOR

Salgın herkesin kabul ettiği ama zaman zaman ihmal ettiği iki hakikatin altını çizdi. Her şeyin başı sağlık ve bunun ekonomik bir bedeli var.

Salgınla mücadelenin de dünyaya ekonomik bedeli ağır oldu. Henüz etkisi yoğun olarak hissedilmese de salgından sonra tüm dünya ülkelerini ağır ekonomik sorunlar bekliyor. Farklı senaryolar olmakla birlikte karar alıcıların eğilimine bakılırsa kısa bir zaman sonra normal hayatımıza döneceğiz. Fakat döndüğümüz yer aynı olmayacak. Kamuoyundaki ortak kanaat hem dünyayı hem Türkiye'yi büyük bir ekonomik krizin ve durgunluğun beklediği.

Salgınla başlayan kriz başta otomotiv, turizm, yeme içme, eğlence, ulaştırma, enerji, gıda dışı perakende sektörü gibi birçok sektörü doğrudan ve şiddetli etkiliyor.

Bu dönemde:

- Ekonomiye güven düştü, belirsizlikler ve alım gücünün azalması ekonomide durgunluk getiriyor,
- Yakın vadede bir çok küçük ve orta ölçekli işletmenin iflası bekleniyor
- Girdilerin pahalılaşması, tedarik zincirinin zarar görmesi ve satışların düşüşü ile büyük işletmeler de kriz tedbirlerine yöneliyor
- Tüm bunlar işsizliği artıracak, işine devam edecekler de daha az maaşa daha çok çalışmak zorunda kalacak görünüyor,
- Üretim ve ticaretteki daralmalarla, dünya genelinde büyümenin eksiye düşeceği öngörülüyor.

BÜYÜME

Türkiye salgına ekonomik açıdan zaten iyi olmadığı bir dönemde yakalandı. Büyüme rakamları son üç yıldır düşüşte olan Türkiye 2019'u ekonomik olarak iyi geçirmede. 2019'da dünya ekonomisi %2.9 büyürken, Türkiye 2019'u %0.9 büyüme ile tamamladı.

IMF salgından önce 2020'de Türkiye'nin %3 büyüyeceğini öngörmüştü; Türkiye için tahminini, salgından sonra %5 küçülme olarak revize etti.

Birçok başka raporda da hem dünya hem Türkiye ekonomisinin 2020'de küçüleceğini öngörüsünü açıkladı.

Tablo. Yıllara göre büyüme oranları (%) ve salgın öncesi ve sonrası 2020 büyüme tahminleri

	2017	2018	2019	2020 (Ocak tahmini)	2020 (Nisan tahmini)
Küresel Ekonomi	3.8	3.6	2.9	3.3	-3.0
Türkiye	7.5	2.8	0.9	3.0	-5.0

Dolayısıyla halihazırda 2019'da ekonomiyi güçlendirmek için elindeki imkanları oldukça zorlamış olan Türkiye, salgını kaynak ve imkanları sınırlı bir şekilde yakalandı.

Türkiye kırılgan ekonomisi ile dünya genelinde yaşanacak bu ekonomik krizden katmerli bir etkiye maruz kalacak.

IMF dünyada salgının GSYH'da yaratacağı toplam kaybı 9 trilyon \$ olarak tahmin etti, bu Türkiye ekonomisinin yaklaşık 12 katı. ABD'de ekonomi daha yılın ilk çeyreğinde %4.8 küçüldü.

IMF'nin 2020 tahminlerine göre ABD, Japonya, Almanya, Fransa, İngiltere, Kanada, Rusya, Brezilya, Meksika ve S. Arabistan resesyona girecek.

İspanya, İsrail ve Yunanistan resesyonla deflasyon arası bir yerde olacak. Çin ise durgunluk yaşayacak. Türkiye ve İran ise slumpflasyona girecek. Mahfi Eğilmez'e göre farklı ekonomik kriz türlerini aşağıdaki tablodaki gibi, büyüme, enflasyon, hane geliri ve işsizlik oranlarına göre tarif etmek mümkün.

Tablo. Ekonomik krizlerde makro göstergelerde değişim

	BÜYÜME	TÜFE	HANE GELİRİ	İŞSİZLİK
Enflasyonlu büyüme	+	-	+	+/-
Resesyon	-	+/-	-	+
Deflasyon	-	-	-	+
Stagflasyon	+/-	+	+/-	+/-
Slumpflasyon	-	+	-	+

Tabloda da görüldüğü üzere slumpflasyon, enflasyon ile ekonomide küçülmenin birarada yaşanması (enflasyon içinde küçülme) ve ekonomik krizlerin en zoru olarak nitelendiriliyor.

YOKSULLUK VE İŞSİZLİK

ILO verilerine göre dünyada pandemi krizinden etkilenen kişi sayısı 2.7 milyar. Bu nüfus içinde 1,25 milyar kişi, ciddi ve yıkıcı risk altında olan sektörlerde çalışıyor. 2020'de, günde 3 doların altında gelire yaşayan kişi sayısında 500 milyon artış olacak. Dünya genelinde iyimser senaryoda 5.3 milyon, kötümser senaryoda 24.7 milyon yeni işsiz olacak.

ABD'de işsizlik rakamları şimdiden hızla yükseliyor. İşsizlik fonundan faydalanan kişi sayısı Mart başında 1.7 milyon iken 4 Nisan itibari ile 12 Milyon'a ulaştı. Bu, veri toplanmaya başlandığı 1967'den bu yana en yüksek seviye ki 2008 krizinde dahi en yüksek 6,64 milyon kişi olmuş. İşsizlik ABD'de Şubat ayında en düşük seviyeye gelmişti (%3.5), şimdi ise %20'leri geçeceğini öngörüyoruz.

Türkiye'de ise şu anda düzenlemeler nedeniyle pandemi kaynaklı işsizlik henüz istatistiklere yansımada, yılın ikinci yarısında yansımada. IMF'ye göre Türkiye bu yıl Avrupa'da işsizlik beklentisi en yüksek 3 ülkeden biri. En yüksek işsizlik beklentisi %22.3 ile Yunanistan'da, sonra %20.8 ile İspanya'da. Türkiye ise 3. sırada. IMF, Türkiye'de 2019 yılında ortalama %13.7 olan işsizlik oranının 2020'de %17.2'ye sıçrayacağını öngörüyor.

İşsizlik salgından önce de Türkiye'de oldukça yüksekti. Ocak ayı itibari ile resmi rakamlara göre halihazırda 4.36 milyon işsiz vardı. Bu rakam son bir ayda iş aradığı haleden iş bulamayanları temsil ediyor. Buna iş aramadığı halde iş bulunduğu anda başlayacak durumda olanlar ve mevsimlik çalışanlar da eklenince, "geniş işsizlik" 7.26 milyon kişiyi buluyordu. Dolayısıyla halihazırda, kriz öncesinde işsiz olan ve iş bulması neredeyse imkansızlaşan 7.26 milyon kişi vardı. Buna önümüzdeki aylarda işsiz kalacak nüfus eklenecek. Ayrıca her ay çalışma yaşamına yeni giren genç nüfusun da önemli bir kısmı da işsiz nüfusa katılıyor. Bir başka deyişle geniş bir kesim işini kaybederken, halihazırda işsiz olanların ya da yeni çalışmaya başlayacak olanların iş bulması da çok zorlaşacak.

Sektörlere göre bakıldığında ise en çok istihdam kaybı faaliyetleri tamamen kısıtlanan konaklama ve yiyecek sektöründe yaşanacak. Bu sektörde yaklaşık 700 bin kişinin işini kaybetmesi bekleniyor. Bunu müteakiben perakende sektöründe 600 bin, tekstil ve konfeksiyon sektörlerinde 330 bin, seyahat, tur hizmetleri sektöründe ise 30 binden fazla kişinin işsiz kalabileceği tahmin ediliyor. Bu sektörlerde büro hizmetleri, ticaret, taşımacılık gibi sektörler ekleniyor.

Etkilenen sektörler arasında ulaştırma harcamalarının özel tüketim harcamaları içindeki payı yüzde 16, eğlence ve kültür harcamalarının yüzde 5,6, lokanta ve otel harcamalarının ise yüzde 7.9'du. Öte yandan mal ve hizmet ihracatımızın yaklaşık yüzde 11'i turizm gelirinden oluşuyordu.

Yılın ikinci çeyreği büyük üretim düşüşüyle başladı. Mart ayında %75.3 olan "İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı" Nisan ayında % 61,6 ile küresel krizin etkisinin en ağır biçimde yaşandığı 2009 Nisan ayındaki %61,2'den bu yana en düşük oran oldu. Bu oran dayanıklı tüketim mallarında %51.2. Bir başka deyişle üretim neredeyse yarıya düştü.

PİYASALAR

Mart ayında dünya borsaları tarihin en büyük düşüşlerinden birini yaşadı. Bir anda %25-%30 oranlarında düştü. ABD piyasaları rahatlatmak için piyasaya dolar sürdü. ABD merkez bankası bilançosu Şubat sonunda 4.15 trilyon iken, Nisan sonuna doğru 6.6 trilyona çıktı ve 8-9 trilyona kadar çıkması bekleniyor. Bununla beraber TL dolar karşısında değer kaybetti. Türkiye ekonomisine güvensizlik ile yatırımların dolara yönelmesi, yabancı yatırımcıların kaçma eğilimi, dolar rezervlerinin azalması ve piyasaya TL sürülmesi gibi etkenlerle dolar TL karşısında değer kazandı. 2019'a 5.29 ile başlayan dolar, 2019'u 5.95 TL ile bitirmişti. 17 Nisan itibari ile 6.92'yi buldu. Bir başka deyişle yılbaşından bu yanda %16.3 arttı.

2019 yılında piyasaya sürülen banknot miktarı bir yılda yüzde 1,57 azalmışken, bu yıl (17 Nisan itibari ile) piyasaya sürülen banknot miktarı geçen yıla göre yüzde 55,5 arttı. Ekonomistler bu kaynağın iç borçlanma senetleri satışları yoluyla hazineye aktarıldığı görüşünde.

UNCTAD verilerine göre, 2020 sonuna kadar küresel çapta doğrudan yabancı sermaye yatırım akışının %30-40 oranında düşmesi bekleniyor. Buna ek olarak turizm ve ihracat rakamlarındaki düşüş ile de birlikte Türkiye'yi içe kapalı bir ekonomi bekliyor. Tüm bu göstergeler karşısında hem işinsanları hem tüketici tedirgin ve ekonomiye güvenmiyor.

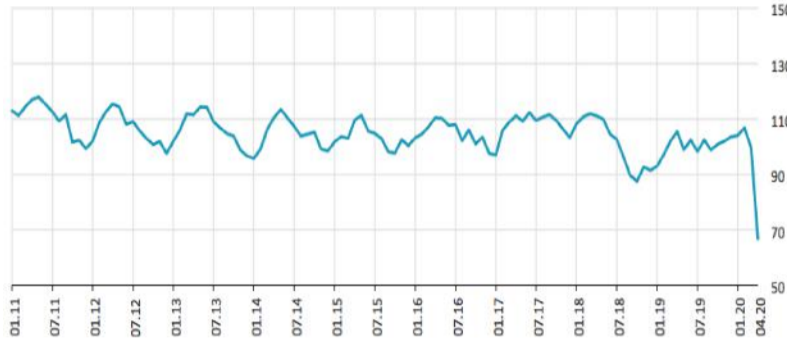

TCMB'nin imalat sanayinde faaliyet gösteren işyerlerinin üst düzey yöneticileri ile gerçekleştirdiği İktisadi Yönelim Anketi Nisan ayı sonuçlarına göre reel kesim güven endeksi bir önceki aya göre 32,9 puan azalarak 66,8 seviyesinde gerçekleşmiş.

Bu endeks 2008 krizinde de benzer seviyeler inmişti, ancak bir ayda bu tür bir düşüş daha önce hiç olmamıştı. Bu düşüş üretimde önemli bir kayıp yaşadığımızı gösteriyor.

Üstelik sorun sadece üretimin durması ile ilgili değil, üretim olsa bile tüm dünyadaki ekonomik durgunluk üretim talebini de sınırlandırıyor.

Grafik. Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE)

Benzer şekilde TÜİK'in açıkladığı ekonomik güven endeksi de Nisan ayında rekor düşüş gösterdi. Ekonomik güven endeksi Mart ayında 91,8 iken, Nisan ayında %44,1 oranında azalarak 51,3 değerine düştü.

Ekonomik güven endeksindeki düşüş, endeksi oluşturan tüketici, reel kesim (imalat sanayi), hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörü güven endekslerindeki düşüşlerden kaynaklandı. Bu aynı zamanda 2008 küresel finansal krizden sonra görülen en düşük seviyelerin de 10 puan civarı altında.

Sonuç olarak felaketleri ile anılması muhtemel 2020 ikinci yarısını salgının sağlık tehditi azalmış olsa dahi büyük ekonomik sorunlarla uğraşan bir dünyaya sahne olacak.

Bu dönemde dayanışma ve paylaşım ekonomileri, en temel ekonomik sorunların çözümüne odaklanmak değerli olacak.

ULUSLARARASI KÜLTÜREL ÇEŞİTLİLİK FONU (IFCD) AÇILDI,

SON BAŞVURU TARİHİ 27 MAYIS

Türkiye'nin de taraf olduğu UNESCO 2005 Kültürel İfadelerin Çeşitliliğinin Korunması ve Geliştirilmesi Sözleşmesi kapsamında oluşturulan IFCD Fonu, taraf ülkelerdeki sürdürülebilir kültür politikalarını geliştirmeyi amaçlıyor.

Görsel/İşitsel Sinema, Tasarım, Medya Sanatları, Müzik, Gösteri Sanatları, Yayıncılık ve Görsel Sanatlar alanlarındaki projelere destek veren ve belediyelerin de uygun başvurular olarak değerlendirildiği Fon, yeni yayınladığı destek çağrısı kapsamında 12-24 aylık projelere azami 100.000 USD tutarında hibe sağlıyor.

Fonun geçmiş döneminde desteklenen projeler incelendiğinde, kültür alanında güçlü bir sivil toplum kuruluşu ortaklığının başarı şansını artıracığı görülüyor.

IFCD orta vadede dört spesifik sonuca katkıda bulunacak projelere yatırım yapıyor: kültürel ifadelerin çeşitliliğini destekleyen sürdürülebilir bir yönetim sistemi oluşturulması; sanatçıların ve kültür profesyonellerinin uluslararası hareketliliğinin artırılması; kültürel ve yaratıcı endüstrilerin sürdürülebilir kalkınmaya kattığı değer ve fırsatların ulusal kalkınma planlamasında yer almasına katkıda bulunulması ve kültürel yaşamdaki cinsiyet eşitsizliklerinin ele alınması, kültürel ve yaratıcı endüstrilerde daha adil erişim ve katılım sağlanması.

Fon kapsamında, başlıca şu alanlara katkıda bulunan proje fikirleri değerlendirmeye alınıyor: kırılğan grupların kültürel yaşama katılımını ve erişimini desteklemek, kültür sektöründe cinsiyet eşitliğini teşvik etmek için önlemler veya politikalar oluşturmak/uygulamak, planlama ve karar alma süreçlerine katkıda bulunacak araçlar geliştirmek, kültür ürünleri ve hizmetleri için finansal modeller geliştirmek, kültür sektöründeki kurumların kapasitelerini güçlendirmek, kültür endüstrisinin dijital ortamda gelişmesine katkıda bulunmak.

Öte yandan Fon, inşaat veya binaların restorasyonu, okul ortamlarında sanatsal becerilerin güçlendirilmesi ve kültür turizmi gibi alanlarda hazırlanan projelere destek vermiyor.

IFCD 2010 yılından bu yana 58 gelişmekte olan ülkede 114 projeye ulaşarak toplam 7,5 milyon \$'dan fazla hibe desteği sağlamış. Öte yandan IFCD her yıl toplamda 10-12 projeye destek veriyor. 2019 yılında Türkiye'den destek almaya hak kazanan tek proje İstanbul Kültür Sanat Vakfı'nın hazırladığı "Türkiye'nin kültür profesyonellerini güçlendirmek" adlı projesi olmuş.

Başvuru sahiplerinin çoğunlukla Kültür Bakanlıkları, Kültür Sanat Vakıfları ve kültür alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarından oluştuğu ve başvuruda bulunmak isteyen belediyelerin, güçlü bir ortaklık yapısına ihtiyaç duydukları görülüyor.

NOT: Hibe çağrısına başvuru hazırlamak isteyen/başvuru hazırlığı içerisinde olan ve destek talep eden belediyeler taleplerini **proje.teamarastirma@gmail.com** adresine iletebilirler.

DETAYLI BİLGİ İÇİN:

- **Başvuru metni:** https://en.unesco.org/creativity/sites/creativity/files/11_ifcd_call_2020_en.pdf
- **Başvuru adresi:** <https://en.unesco.org/creativity/ifcd/apply>
- **UNESCO Kültürel İfadelerin Çeşitliliğinin Korunması ve Geliştirilmesi Sözleşmesi:** <http://en.unesco.org/creativityconvention>
- **Geçmişte hibe desteği almaya hak kazanmış 15 proje örneği için:** <https://en.unesco.org/creativity/ifcd/resources/brochures>

SALGIN SONRASI ACİL GÜNDEM:

GIDAYA ERİŞİM

Ekonomideki bir daralma ve iş kaybı doğrudan en alt sosyoekonomik grubu kısıpaca alıyor ve sosyal yapıda tamir edilemez gedikler oluşturuyor.

Dolayısıyla özellikle yaşlıları, engellileri, dul ve yetimleri, işsizleri ve vasıfsız bedensel geçici işlerde çalışanları önceleyen uygulamaların hayata geçirilmesi çok önem arz ediyor. Ancak iktisadi eşitsizliğin etkisi bununla sınırlı değil; sosyoekonomik etkenlerin doğrudan salgının konusu olan hastalıkla ilgili de yıkıcı etkileri mevcut. Bu durumun öne çıkardığı en önemli sorunlardan biri gıdaya ve hijyene erişimde yaşanacak zorluklar ve bu konudaki eşitsizlikler olacak gibi görünüyor.

FAO ve Birleşmiş Milletlerin işaret ettiği savunmasız gruplar arasında, üretilemek ve ürünlerini satmak konusunda sorun yaşaması muhtemel küçük ölçekli çiftçiler de bulunuyor. Yani pandemi döneminin sağlık kadar önemli diğer ayağı olan gıda alanının üretici ve çalışanlarının büyük bir çoğunluğu, savunmasız gruplar içinde yer alıyor.

Dünya Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) Mart ayı içinde bir açıklama yaparak "Şu an itibarıyla herkes için yeterli yiyecek var, paniğe gerek yok" dedi. Ancak, şöyle devam etti: "Bununla birlikte, Nisan ve Mayıs aylarında gıda tedarik zincirlerinde aksamalar bekliyoruz. Hareket kısıtlamaları çiftçileri ve gıda işletmelerini gıda üretim işlerinden alıyabilir. Gübre, veteriner ilaçları ve diğer girdilerin yetersizliği tarımsal üretimi etkileyebilir..."

SALGININ GIDA TALEBİNİ NASIL ETKİLEMESİ BEKLENİYOR?

2008 mali krizi tüm ülkelere, azalan gelir ve belirsizlik sonucu insanların daha az harcama yapmalarını ve talebin daralmasını sağladığında neler olabileceğini göstermiş, satışlar ve üretim düşmüştü.

COVID-19 salgınının başlangıcında, talepte önemli bir artış olmuştur. Temel gıda ürünlerine talep artmıştı. Et tüketiminde, meyve ve sebzeler gibi diğer yüksek değerli ürünlerde daha büyük bir düşüş olasılığı öngörülmüştür. Salgının patlak vermesinin ardından, dünyadaki ülkeler hastalığın daha da yayılmasını önlemeye yönelik bir dizi politika önlemi uygulamaya başladı. Ancak, bu önlemler tarımsal üretimi ve ticareti etkileyecek gibi.

Örneğin, birçok ülke nakliye gemileri ve kargo gemileri üzerinde daha yüksek kontroller uyguluyor. Mevsimlik işçiler gibi insanların serbest dolaşımını etkileyen tedbirlerin tarımsal üretimi ve böylece küresel olarak piyasa fiyatlarını etkileyebileceği de yine beklentiler arasında yer alıyor. Gıda fabrikalarında kabul edilebilir sağlık standartlarını garanti altına almak için alınacak önlemlerin de üretimi yavaşlatabileceği öngörülmüştür.

FAO KÜRESEL ÖLÇEKTE ARTAN AÇLIK SEVİYELERİ UYARISI YAPIYOR

Kriz dönemlerinde proaktif önlemler çok önemlidir ve ekonomik kaynaklara çok ihtiyaç duyulduğu dönemlerde daha düşük maliyetlidir. Küresel durgunluğun artan beklentileri göz önüne alındığında, bu durum iki katına çıkıyor. FAO ve ortaklarının 2019 Dünya Gıda Güvenliği ve Beslenme Durumu raporunda uyardığı gibi, ekonomik yavaşlamalar 77 ülkeden 65'inde artan açlık seviyeleriyle ilişkilendiriliyor.

Salgının gıda ve tarım üzerindeki etkilerini hafifletmek için FAO ülkeleri şunları yapmaya çağırıyor:

- savunmasız grupların acil gıda ihtiyaçlarını karşılayın,
- sosyal koruma programlarını artırın,
- gıda tedarik zincirlerinin akmasını sağlayın,
- ticaretle ilgili maliyetleri azaltın.

Geçmiş sağlık krizlerinden yola çıkarak gıda güvenliğinin özellikle de savunmasız topluluklar üzerinde ciddi bir etkisi olacağını artık biliyoruz. Covid 19 salgını olmasaydı da, zaten açlık sınırında yaşayan bir nüfus yoğunluğu var.

Peki Şimdi Afrika ne olacak? Dünya Bankası diyor ki, "COVID-19 krizi, Afrika'da gıda güvenliği krizini ateşleme potansiyeline sahip; gıda ithalatı, daha yüksek işlem maliyetleri ve azalan iç talebin bir araya gelmesi nedeniyle önemli ölçüde düşecektir (% 13 ile %25 arası)..."

İthalat olmazsa ve herkes kendi stoklarının derdine düşerse, Afrika'da gıda ihtiyacı nasıl karşılanacak? Burada yaşanacak açlık, zaten var olan iç çatışmaları da körükleyip, kıta içi ve dışı göçleri teşvik etme potansiyeli taşıyor.

FAO, DSÖ,ve DTÖ Genel Direktörleri yaptıkları ortak açıklamada "Koronavirüs önlemleri gıda tedarikini aksatmamalı" dediler.

Dünyadaki milyonlarca insanın gıda güvenliği ve geçim kaynaklarının uluslararası ticarete bağlı olduğunun altı çizilen açıklamada, ülkelerin artan salgını önlemek için yasal tedbirleri yürürlüğe koyarken, gıda tedariki, küresel gıda ticareti ve gıda güvenliği üzerindeki olası etkileri azaltmak için de ayrıca özen göstermesi gerektiği vurgulandı.

Nisan geçti, Mayıs geldi ve hala süren belirsizlik her alanda riskleri artırdı. İnsanlar, bu izolasyonun ne kadar süreceğini öngöremedikleri için, en temel ihtiyaçtan başlayarak, geleceğe yönelik stok yapmaya başladılar.

En temel ihtiyaç da gıda. Bu durumda, gıda stokları yeterli olan ülkeler bile, stoklarını güçlendirmenin yolunu arıyorlar. Hububat ihracatçısı olan ülkeler, ellerindeki pirinç, buğday, mısır gibi ürünleri öncelikli olarak kendilerine saklamayı tercih ediyorlar. Kırmızı et ve kanatlılarda da durum aynı. Bu da, birden bire küresel ölçekte bir gıda yetersizliğine yol açma riski doğuruyor.

Önümüzdeki aylarda buğday hasadı başlıyor, burada bir sorun yok ama pirinç, mısır, soya ve sebzeler yeni ekiliyor. Bu ürünleri yetiştirmek için kullanılan kimyasallar (gübreler ve tarımsal mücadele ilaçları) dışarıdan geliyor, bir kısmının da hammadesi Çin kökenli.

Türkiye'nin 2020 yılı için elinde yeteri kadar hububat stoku olduğu varsayılıyor. 31 Mayıs'a dek buğday ve pirinç gibi temel ürünlerde ithalatta gümrük vergisi de sıfırlandı. Yani biraz daha ürün stoklanacak, ciddi sorun yaşanması beklenmiyor. Sebze ve meyve sezon henüz başlamadığı için bilemiyoruz. Bu günlerde çilek, kiraz gibi meyvelerin hasadı, çay hasadı var. Mevsimlik işçi dolaşımı olmayacağı için ürün toplanması sıkıntılarının yaşanmaya başladığını görüyoruz.

Salgın nedeniyle, kentlerin büyük ölçüde dışarıya kapatıldığı bu zor zamanlarda, yerel üretimin ve yerel paylaşımın çok değerli olduğunu da öğretiyor. Bir yanda gıdanın eşitsizlikleri önleyici dağıtım hedefi, bir yandan yerel üreticilerin gıda zincirinde kaybolmalarını önleme ve desteklenmesi hedefi yerel yönetimlere çok önemli sorumluluklar yüklüyor.

Kentler ile doğanın, kentliler ile gıdalarının arasındaki mesafenin makul bir düzeye indirilmesi için ülkemizde de yerel düzeyde yeni ve yenilikçi adımlar atılması gereği Covid-19 salgınıyla açıkça ortaya çıkan bir gerçeklik. Kentlerimizin yerel üretim ve yerel paylaşım ile ilgili birbirlerinden çok farklı tarihsel geçmişe, kültüre, olanaklara

ve kapasiteye sahip olmaları, bu alanda yerel yönetimleri öncülük yapmalarını gerekli kılıyor.

Yerel yönetimler gıda politikalarını; yerel mesleki ve sivil örgütlenmelerini sürecin ana bileşenleri olarak benimseyen ve onların seslerini duyurma ve kararlara katılma hakkına saygı duyan, katılımcı ve demokratik bir temelde geliştirebilir ve hayata geçirebilirler.

Bu çalışmalar çevrenin ve doğal kaynakların korunmasından başlayarak, birincil üretimi, gıda işleme, gıda dağıtım, tedarik, lojistik ve tüketim ile gıda atıklarının yönetimine kadar tarım ve gıda sisteminin tüm süreçlerini ve katmanlarını bütünsel bir biçimde ele alabilir.

Yerel yönetimlerin; yerel halkın gıda hakkını, yerel toplumun gıda güvencesini ve gıda egemenliğini koruma ve geliştirme doğrultusunda yapacakları yatırımlar, günümüzü ve geleceğimizi aydınlatacak en etik yatırımlar olacaktır.

